

УДК 336.1/.051

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПОДАТКОВО-БЮДЖЕТНИХ ДИСБАЛАНСІВ

Долозіна І.Л.

ESSENCE AND CLASSIFICATION OF TAX AND BUDGETARY IMBALANCES

Dolozina I.L.

У статті розглянуто підходи до трактування сутності податкових, бюджетних та фіскальних дисбалансів у науковій літературі, уточнено зміст цих понять та запропоновано класифікацію за ознаками сутності прояву й аспекту розгляду

Ключові слова: податкові дисбаланси, бюджетні дисбаланси, фіскальні дисбаланси, диспропорції, класифікація

Вступ. Дієвість державної фінансової політики в аспектах підтримки структурних реформ, виконання державою соціально-економічної функції, створення передумов для забезпечення фінансового суверенітету національної економіки залежить від внутрішньої несуперечливості і некритичності дисбалансів у податково-бюджетній сфері, принаймні, у середньо- та довгостроковому періодах.

Постановка проблеми. Досвід України та зарубіжних країн, як розвинених, так і тих, які відстають за рівнем та якістю розвитку від найбільш економічно та соціально ефективних економічних систем, свідчить, що проблема формування податково-бюджетних дисбалансів є універсальною як у часі, так і в просторі. Разом з тим, урядові зусилля з її розв'язання мають різну результативність, в тому числі через недостатньо глибоке розуміння сутності та видів податкових, бюджетних та спільних фіскальних дисбалансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам дослідження даного питання присвячено чималу кількість досліджень вітчизняних та закордонних вчених, аналітиків міжнародних фінансових організацій. Серед вітчизняних дослідників варто відзначити Десятнюк О., Козюка В., Корнеєва М., Кравчук Н., Луніну І., Педь І. та ін. Закордонна бібліографія представлена як класичними роботами Аллена Р., Масгрейва Р., Оутса В., Родрігеца-Позе А., Сакса Дж. та ін. Разом з тим, підходи до виділення податкових, бюджетних, фіскальних дисбалансів є настільки різними і прив'язаними до певних предметних областей діяльності дослідників, що ці яви-

ща потребують щонайменше систематизації та уточнення змісту і видів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Поняття фінансового дисбалансу і похідні від нього поняття податкових, бюджетних та спільних дисбалансів не отримали остаточного усталення у науковій традиції. Козюк В. визначає фінансові дисбаланси як істотні відхилення динаміки фінансових агрегатів від їх історичної траєкторії [6]. Мельник Т. вказує на доцільність трактування фінансових дисбалансів як станів економічної системи, що характеризується порушенням динамічної рівноваги показників її фінансового сектора у часі, просторі та функціях [12].

Досліджуючи дисбаланси руху фінансових ресурсів в цілому, Новосьолова О. вказує, що оцінка абсолютної величини руху фінансових ресурсів не дає загального уявлення про можливу наявність чи відсутність дисбалансів фінансових потоків, більш ефективним є вивчення відносних показників та індикаторів «чистого» фінансового потоку. Проте індикатори руху фінансових потоків (зазвичай їх моніторинг проводиться за певний проміжок часу – найчастіше рік) дають уявлення лише про існуючі тенденції переміщення фінансових ресурсів та не відображають величини та масштабності дисбалансів, накопичених протягом минулих періодів. Водночас рух потоків впливає на дві інші групи показників: ціннові дисбаланси та рівень боргового навантаження [13].

На складність і багатоаспектність явища дисбалансів вказує і спроба розмежувати їх інтенсивність. Так, у роботі Пронози П. зроблено пропозицію до такого розуміння т.зв. «патологічних процесів»:

- дисбаланси – наявність великих дефіцитів (профіцитів) у рахунках операцій;
- диспропорції – порушення пропорцій у взаємозалежних економічних процесах [14].

Явища у сфері податків та бюджетів є взаємопов'язаними, оскільки податкові надходження є не-

від'ємною складовою доходної частини бюджету. Разом з тим, податки виконують не тільки фіскальну, тобто пов'язану із поповненням бюджету, функцію, тому з певним рівнем абстрагування можна розділити механізми функціонування податкової та бюджетної систем, і відповідно – податкові та бюджетні дисбаланси. Водночас, через наявність щільного взаємозв'язку між податковою та бюджетною системами деякі дисбаланси ймовірно матимуть подвійну природу, а деякі відображають суперечливість змісту такого зв'язку.

В підході Корнєєва М. [8] дисбаланси розглядаються в контексті розриву між фінансовим та реальним секторами і пов'язуються з поширенням явища фінансiалiзацiї в економіці. Передумовами їх виникнення є історичний контекст розвитку національної економіки в цілому, ступінь розвиненості законодавства, що регулює діяльність суб'єктів фінансового та реального секторів, дієвість важелів регуляторної політики відносно цих суб'єктів тощо. До числа не менш важливих чинників автор відносить незбалансованість балансів інтересів окремих економічних суб'єктів та їхніх груп, неефективність системи перерозподілу фінансових ресурсів та ризиків, невдалі стратегічні засади розвитку економічних суб'єктів та національної економіки в цілому.

В дослідженні Дороша В. та Косинського І. достатньо ґрунтовно розглянуто один з основних аспектів формування бюджетних дисбалансів – просторовий (територіальний). Зокрема, авторами визначено два прояви фіскальних дисбалансів територій:

вертикальний – розбіжність між обсягами фінансових ресурсів певного рівня влади, з обсягами завдань та обов'язків, які на нього покладаються в процесі розподілу компетенцій між різними рівнями влади;

горизонтальний – розбіжність між обсягами фінансових ресурсів певного рівня влади з обсягами його завдань та невідповідність між обсягами фінансових ресурсів однієї або кількох територіальних одиниць одного рівня тому обсягу завдань, які на них покладаються і які забезпечуються іншими територіальними одиницями цього ж рівня [3, с. 273].

Слід звернути увагу на той факт, що у визначенні горизонтального дисбалансу авторами виокремлено два аспекти: ознака нерівномірності ресурсів між рівнозначними бюджетами різних територій ставиться у нерозривний зв'язок з нестачею ресурсів для виконання відповідними органами влади своїх повноважень і обов'язків. Останній аспект в силу законів обмеженості ресурсів та збільшення може бути і частиною вертикального дисбалансу. Більше того, він може розглядатися як найбільш фундаментальний бюджетний дисбаланс.

Надалі вказані автори зупиняються на ступенях глибини горизонтальних дисбалансів, які відображені ними у вигляді горизонтального розриву першого порядку, який оцінює незбалансованість бюджетної системи після розподілу фінансової допомоги бюджетами вищого рівня, і горизонтального

розриву другого порядку, що оцінює підсумкову незбалансованість бюджетної системи, тобто ступінь достатності всіх дохідних джерел і сукупних витратних статей [3, с. 275].

У зв'язку ж з вертикальними дисбалансами варто звернути увагу на той факт, що фіскальна незбалансованість по вертикалі часто буває зумовлена тим, що центральні уряди намагаються зберегти за собою найбільш еластичні і продуктивні податкові бази, наслідком чого є недостатність податкових надходжень до місцевих бюджетів та їх статичний і динамічний дисбаланси. Під останніми розуміється відповідно: 1) перевищення витрат на обов'язкові делеговані повноваження органів місцевого самоврядування над обсягами власних надходжень дохідної частини місцевих бюджетів; 2) перевищення темпів зростання витратних повноважень місцевої влади швидше над темпами зростання надходжень від місцевих податків та зборів (Чапкова С. [17], Деркач М. [1]).

Рогач О. [16] в огляді світових тенденцій утворення фінансових дисбалансів підкреслює значущість утворення дефіцитів бюджетів та зростання боргового навантаження на бюджети. Автор звертає увагу на два основних механізми підвищення дефіцитності бюджетів – цілеспрямоване накачування економіки емітованими грошами для стимулювання розвитку реального сектору та посилення соціального тягаря для бюджетної системи внаслідок низки чинників (старіння населення, скорочення обсягу заощаджень і збільшення обсягів соціальних виплат через кризові явища в економіці). До цього слід додати результати Резнікової Н. та Відякіної М., на думку яких суттєвими чинниками формування дефіциту бюджету є реалізація урядами програм порятунку банківського і фінансового секторів, безпрецедентних антициклічних заходів, скорочення податкових надходжень у результаті зростання безробіття і зниження рівня доходів [15].

Аналізуючи платіжні дисбаланси в макроаспекті, Івашенко О. [4] звертає увагу на такі різновиди дисбалансів у бюджетній сфері, як дефіцит бюджету, дефіцит поточного рахунку платіжного балансу та т.зв. «подвійний дефіцит», зміст якого полягає в наявності одночасного дефіциту бюджету та поточного рахунку платіжного балансу. До цих різновидів бюджетних дисбалансів додається міжчасовий дисбаланс і дисбаланс у процесі погашення боргових зобов'язань держави. У зв'язку з цим слід згадати феномен кредитної експансії та кредитно-боргового фінансування (бюджетно-боргового коригування – deficit-debt adjustment) (Кудряшов В. [11], Козюк В. [5]), коли виконання державою своїх функцій в економіці супроводжується розширенням використання державних запозичень. З цим феноменом щільно пов'язаний т.зв. ефект витіснення (crowding out effect) [18, 1], основний зміст якого полягає у тому, що збільшення державних запозичень скорочує кредитну активність сектору недержавних фінансових інститутів та обмежує у довгостроковій перспективі

сукупний попит, що в кінцевому рахунку зменшує економічну активність та доходи, а значить – і податкові надходження до бюджету.

Окрім загального, просторового і ресурсного аспектів дисбалансів бюджету дуже великий інтерес являє собою структурна незбалансованість доходної та видаткової частин бюджету.

Перше стосується структури джерел формування надходжень до бюджету певного рівня, серед яких традиційно виділяють податкові та неподаткові надходження, а в рамках останніх – власні неподаткові надходження та трансферти.

Достатньо цікавими є результати, отримані Крючковою І. у виявленні сутності фінансових дисбалансів в розрізі інституційних секторів [10]. Зокрема, автором аналітично підтверджено головні складові бюджетного дефіциту в Україні – це 1) дисбаланс між рівнем фінансових ресурсів та рівнем споживання сектору загального державного управління; 2) дисбаланс між потоками податкових надходжень та трансфертів між бюджетами та сектором домогосподарства. Автором вказується, що в секторі домогосподарств саме підсектор найманих працівників є головним джерелом поповнення державних і місцевих бюджетів та соціальних фондів. Така ситуація, на нашу думку склалася через те, що доходи цієї категорії населення легше проконтролювати, ніж самозайнятих та підприємців. Крім того, відзначається дисбаланс в оподаткуванні – наймані працівники сплачують до бюджету та соцфондів ПДФО, військовий збір та ЄСВ, тоді як доходи самозайнятих майже не охоплені фіскальним контролем, а доходи підприємців, які, в основному, працюють з використанням спрощеного механізму оподаткування оподатковуються значно нижче, ніж рівень ПДФО.

Коляда Т. відзначає, що процес підвищення фіскальної ефективності податкової системи не синхронізовано з рівномірним збільшенням частки основних бюджетоутворювальних податків, що можна розглядати як негативний чинник [7]. У зв'язку з цим твердженням податковими дисбалансами, які впливають на дисбаланс доходної частини бюджетів є скорочення податкової бази, ручне податкове адміністрування (затримка відшкодування ПДВ, використання методу авансової сплати податків тощо). До таких дисбалансів належать також дисбаланси податкоспроможності територій.

Другий аспект – це диспропорційність (виходячи, звичайно, як з об'єктивної економічної, так і з суб'єктивної політичної точок зору) структури видаткової частини, які маже характеризуватися надмірною вагою соціальних витрат, які не дозволяють надати поштовху економічному розвитку, або збільшення боргового навантаження на бюджет, або використання бюджетних ресурсів для невласливих державі у ринковій економіці функцій (збільшення статутних капіталів державних корпорацій, викуп у державну власність тощо).

З першим із наведених аспектів щільно пов'язано поняття податкових дисбалансів. У дослідження Десятнюк О., Амбрик Л. [2] вказується, що під дисбалансом податкової системи слід розуміти різноманітні форми та види диспропорцій у її структурі та тенденціях розвитку, які досягли критичного масштабу. Основними проявами податкових дисбалансів Десятнюк О. та Амбрик Л. вважають спрямованість оподаткування на поточне збільшення надходжень, нерациональність пільгового оподаткування, вигідність ухилення від оподаткування. До визначених авторами податкових дисбалансів слід додати і ті, які досліджуються Світовим банком в рамках формування рейтингу «Doing Business». Ці дисбаланси розкривають передумови ухилення від оподаткування: надмірна кількість податків, порівняно велика кількість часу, який витрачається на адміністрування цих податків, надмірний рівень загальної та окремих податкових ставок (його вплив гарно відображається кривою Лаффера).

Надалі автори зазначають, що дисбаланс податкової системи створює нерівномірні податкові навантаження, що призводить до тінізації економіки, ухиленню від оподаткування і в кінцевому рахунку – до зменшення обсягів податкових надходжень.

На нашу думку, у цих твердженнях можна знайти адекватний критерій розмежування податкових та бюджетних дисбалансів: податкові дисбаланси стосуються, передусім, основних елементів податків та системи адміністрування цих податків, тоді як обсяги та динаміка податкових надходжень радше виступають характеристиками бюджетних дисбалансів. З іншого боку, такий підхід збільшує акцент на позаекономічні чинники виникнення дисбалансів у податково-бюджетній системі, а значить в їх класифікації мають бути враховані і позаекономічні чинники розбалансування бюджетних відносин. Зазначене міркування змушує брати до уваги дисбаланси у бюджетних потоках (в т.ч. податкових) та у податково-бюджетній політиці. В цьому сенсі дуже цікавою є позиція Кравчук Н. [9], яка розділяє поняття «дефіцит», «розрив» та «дисбаланс»:

дефіцит – нестача, відсутність чогось у порівнянні з потребою; відповідно бюджетний дефіцит – нестача доходів бюджету для покриття його видатків;

розрив – прогалина, невідповідність, неузгодженість, дискретність чого-небудь; відповідно фіскальний розрив – різниця фактичних параметрів фіскальної політики від запланованих, відхилення фактичних фіскальних параметрів з урахуванням часу.

дисбаланс – порушення співвідношення (рівноваги) між взаємопов'язаними частинами; відповідно фіскальний дисбаланс – порушення кількісно-вартісних пропорцій між основними параметрами фіскальної політики.

Автор недвозначно вказує, що розриви і дисбаланси пов'язані не тільки з власне показниками формування і виконання бюджету, а й із пов'язаною з цим фіскальною політикою держави. Разом з тим,

обґрунтування відмінностей між розривами та дисбалансами є недостатньо переконливим, оскільки по суті, оперує з однаковими поняттями, хоча і слід погодитися з Кравчук Н. у думці, що всі ці поняття відображають явища декількох видів: структурні, циклічні, кон'юнктурні (ситуаційні).

Висновки. Підсумовуючи наукові дискусії з приводу сутності та класифікації фінансових, зокрема, податково-бюджетних дисбалансів слід запропонувати наступні положення.

Під фіскальними (податково-бюджетними) дисбалансом слід розуміти всі прояви кількісної невідповідності (розривів) між доходною та видатковою частинами бюджетів та непропорційність в структурі кожної з них. Фіскальні дисбаланси слід, передусім, розрізнити на кількісному та інституційному рівнях, що відповідно проявляється у 1) показниках формування і виконання доходної і видаткової частин бюджету та 2) невідповідності планових і фактичних, реальних та бажаних показників податкової та бюджетної політики держави, невідповідності інструментарію цих політик імперативам економічного розвитку та соціального добробуту (як разом, так і окремо). Крім того, фіскальні дисбаланси слід розрізнити у структурному (диспропорційність), ситуаційному (невідповідність ситуаційним потребам або суперечливість поточних пріоритетів довгостроковим), циклічному (нагромадження розривів та диспропорцій з плином фінансового та економічних циклів), просторовому (горизонтальні дисбаланси) та управлінському (вертикальні дисбаланси), статичному та динамічному аспектах.

За сферою виникнення варто розрізнити податкові (невідповідність у ставках, базах, методах адміністрування податків, їх переліку та видах), бюджетні (фіскальна неефективність структури податкових і неподаткових надходжень розподіл повноважень у вертикалі влади і нестача ресурсів для їх виконання, нерациональність структури видатків, в т.ч. бюджетно-боргове коригування) та податково-бюджетні (закріплення податкових надходжень за бюджетами різних рівнів, вплив державних запозичень на динаміку податкової бази тощо).

Л і т е р а т у р а

1. Башко В. Й. Ефект витіснення: аналіз причинно-наслідкових зв'язків / В. Й. Башко // Економіка і прогнозування, НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2008. – № 4/2008. – С. 82–96.
2. Деркач М. І. Сучасна державна політика у сфері подолання статичного й динамічного дисбалансів місцевих бюджетів / М. І. Деркач // Фінанси України. – 2011. – № 4. – С. 55–64.
3. Десятнюк О. М. Дисбаланс податкової системи: причини і шляхи подолання / О. М. Десятнюк, Л. П. Амбрик // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2013. – № 1. – С. 45–50.
4. Дорош В. Ю. Європейські імперативи вирівнювання фінансових дисбалансів територій / В. Ю. Дорош, І. М. Косинський // Економічний форум. – 2015. – № 2. – С. 272–280.
5. Іващенко О. А. Потоки капіталу в контексті проблеми платіжних дисбалансів: аналіз теоретичних засад та практичних моделей / О. А. Іващенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2013. – Вип. 112(2). – С. 95–101.
6. Козюк В. В. Експансія кредиту в системі макрофінансових дисбалансів / В. В. Козюк // Фінанси України. – 2010. – № 1. – С. 54–65.
7. Козюк В. Монетарні аспекти розвитку поглядів на проблему забезпечення глобальної фінансової стабільності. / В. Козюк // Вісник НБУ. – 2007. – № 4. С. 34–39.
8. Коляда Т. А. Бюджетна стратегія як інструмент подолання структурних дисбалансів доходної частини бюджету України / Т. А. Коляда // Фінанси України. – 2014. – № 5. – С. 61–73.
9. Корнєєв М. В. Забезпечення розвитку фінансового сектору у контексті попередження дисбалансів руху фінансових ресурсів в економіці / М. В. Корнєєв // Агросвіт. – 2015. – № 11. – С. 57–60.
10. Кравчук Н. Глобальні фіскальні розриви і дисбаланси: інституційні та дистрибутивні ефекти / Н. Кравчук // Світ фінансів. – 2012. – Вип. 4. – С. 73–92.
11. Крючкова І. В. Дисбаланси доходів і витрат в інституційних секторах економіки України / І. В. Крючкова // Економіка і прогнозування. – 2014. – № 3. – С. 20–31.
12. Кудряшов В. П. Механізми фінансування державного бюджету в умовах подолання фіскальних дисбалансів / В. П. Кудряшов // Економіка України. – 2016. – № 7. – С. 3–20.
13. Мельник Т. Ідентифікатори фінансових дисбалансів / Т. Мельник, К. Касянок // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2016. – № 5. – С. 5–15.
14. Новосьолова О. С. Економічна природа фінансових дисбалансів та їх вплив на макроекономічну динаміку / О. С. Новосьолова // Молодий вчений. – 2016. – № 3. – С. 138–142.
15. Проноза П. В. Сутність понять "дисбаланси" і "диспропорції" в економіці та класифікації їх видів / П. В. Проноза // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 11. – С. 20–25.
16. Резнікова Н. В. Роль золота в подоланні фундаментальних дисбалансів сучасної фінансової архітектури / Н. В. Резнікова, М. М. Відякіна // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2013. – № 1. – С. 283–289.
17. Рогач О. І. Світові фінанси: посилення нестабільності та глобальних дисбалансів / О. І. Рогач // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 111(2). – С. 12–19.
18. Чапкова С. Питання роботи органів місцевої влади // Державні фінанси: Теорія і практика перехідного періоду в Центральній Європі: Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – С. 497–499.
19. Gaber S. Economic implications from deficit finance [Електронний ресурс] / S. Gaber // BERG Working Paper Series No. 69 – January 2010. – 19 с. – Режим доступу: <http://econstor.eu/bitstream/10419/38828/1/617386072.pdf>.

References

1. Bashko, V.Ye. (2008), An effect of displacement: the analysis of causal relationships / V. I. Bashko // Economics and Forecasting, NAS of Ukraine; In-t ekon. and predicting, K., №. 4/2008, pp. 82-96.
2. Derkach, M.I. (2011), The modern state policy in the field of overcoming static and dynamic imbalances of local budgets / M.I. Derkach // Finance of Ukraine, №. 4, pp. 55-64.
3. Desiatniuk, O. M. (2013), The imbalance of the tax system: causes and ways of overcoming / O. M. Desiatniuk, L. P. Ambrik // Scientific Bulletin of the National University of the State Tax Service of Ukraine (Economics, Law), № 1, pp. 45-50.
4. Dorosh, V. Yu. (2015), European imperatives for leveling the financial imbalances of territories. / V. Yu. Dorosh, I. M. Kosinsky // Economic forum, №. 2, pp. 272-280.
5. Ivashchenko, O. A. (2013), The capital flows in the context of the problem of payment imbalances: an analysis of theoretical foundations and practical models / O.A. Ivashchenko // Actual problems of international relations, № 112 (2), pp. 95-101.
6. Koziuk, V.V. (2010), The credit expansion in the system of macrofinancial imbalances / V.V. Koziuk // Finance of Ukraine, №. 1, pp. 54-65.
7. Koziuk, V. (2007), The monetary aspects of development views on the problem of global financial stability. / V. Koziuk // Bulletin of the NBU, №. 4, pp. 34-39.
8. Koliada, T. A. (2014), The budgetary strategy as an instrument for overcoming structural imbalances of the revenue part of the budget of Ukraine / T. A. Koliada // Finances of Ukraine, №. 5, pp. 61-73.
9. Korneev, M.V. (2015), An ensuring the development of the financial sector in the context of preventing imbalances in the movement of financial resources in the economy / M.V. Korneev // Agrosvit, №. 11, pp. 57-60.
10. Kravchuk, N. (2012), The global fiscal gaps and imbalances: institutional and distributive effects / N. Kravchuk // World Finance, Exp. 4, pp. 73-92.
11. Kriuchkova, I.V. (2014), The disadvantages of income and expenditures in the institutional sectors of the Ukrainian economy / I.V. Kriuchkova // Economy and Forecasting, №. 3, pp. 20-31.
12. Kudriyashov, V.P. (2016), The mechanisms of financing the state budget in conditions of overcoming of fiscal imbalances / V.P. Kudriyashov // Economy of Ukraine, №. 7, pp. 3-20.
13. Miller, T. (2016), Identifiers of financial imbalances / T. Melnyk, K. Kasyanka // Foreign Trade: Economics, Finance, Law, № 5, pp. 5-15.
14. Novoselova, O. S. (2016), The economic nature of financial imbalances and their impact on macroeconomic dynamics / O. S. Novoselova // Young Scientist, № 3, pp. 138-142.
15. Pronosa, P.V. (2015), The essence of the concepts of "imbalances" and "disproportions" in the economy and the classification of their species / P.V. Pronosa // Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and Management, issue 11, pp. 20-25.
16. Resnikova, N.V. (2013), The role of gold in overcoming the fundamental imbalances of modern financial architecture / N.V. Reznikova, M.V. Vidiakina // Bulletin of the International Nobel Economic Forum, № 1, pp. 283-289.
17. Rogach, O. I. (2012), World finances: increasing instability and global imbalances / O. I. Rogach // Current problems of international relations, Exp. 111 (2), pp. 12-19.
18. Chapkova, S. (1998), The issues of the work of local authorities // Public Finances: theory and practice of the transitional period in CEE Europe: Translate from English - K. : Fundamentals, pp. 497-499.
19. Gaber, S. (2010), Economic Impacts from Deficit Finance [Electronic Resource] / S. Gaber // BERG Working Paper Series № 69 - January 2010 - 19 c. - Access mode: <http://econstor.eu/bitstream/10419/38828/1/617386072.pdf>.

Долозіна І.Л. Сущність і класифікація податково-бюджетних дисбалансів.

В статті розглянуті підходи до трактування сутності податкових, бюджетних і фискальних дисбалансів в науковій літературі, уточнено зміст цих понять і запропоновано класифікацію за ознаками сутності проявлення і аспекта розгляду.

Ключові слова: податкові дисбаланси, бюджетні дисбаланси, фискальні дисбаланси, диспропорції, класифікація.

Dolozina I.L. Essence and classification of tax and budgetary imbalances.

Approaches to the description of the nature and implications of tax, budgetary and fiscal imbalances are considered in article. It is offered to understand them as any implications of quantitative discrepancy (gaps) between budgetary revenues and expenditures and disproportion in structure of each of them. Classification of such imbalances by signs of contents and aspect of consideration is also offered.

Keywords: tax imbalances, budgetary imbalances, fiscal imbalances, disproportions, classification.

Долозіна Ірина Леонідівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, фінансів та економічної безпеки ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», МОН України (м. Покровськ), e-mail: dolozirina@gmail.com

Рецензент: д.е.н, проф. **Костирко Л.А.**

Стаття подана 14.06.2017.